

Motion till riksdagen 2025/26:3449

av Ann-Sofie Alm (M)

Stärkt kraft till markägare och lokalsamhällen vid mineralutvinning

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att utreda om ersättningen till markägare och lokalsamhälle vid mineralutvinning bör höjas till minst 2 procent av bruttointäkterna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att utreda förslag till ändringar i minerallagen som gör den relevant för den tid vi nu lever i och som säkerställer långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor för mineralutvinning i Sverige i syfte att stärka svenska intressen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför en ny gruvboom. Den gröna omställningen och det ökade behovet av kritiska metaller gör att vårt land kan spela en avgörande roll i Europas försörjning av råvaror. För att detta ska bli möjligt krävs stabila spelregler och en acceptans hos dem som berörs av verksamheten, men för att investeringar i gruvnäringen ska bli möjliga krävs både konkurrenskraftiga villkor och lokal förankring.

Idag är ersättningen till markägare och kommuner vid mineralutvinning försvinnande låg. Enligt nuvarande minerallag får markägaren endast 0,15 procent av gruvbolagets bruttointäkter och den berörda kommunen ingenting. Samtidigt bär lokalsamhället stora kostnader i form av infrastruktur, miljöpåverkan och minskade utvecklingsmöjligheter för andra näringar. Detta är varken rimligt eller långsiktigt hållbart.

Sverige ska vara ett attraktivt land för investeringar i gruvor och mineralutvinning. Men för att investeringarna ska bli möjliga måste de ske i balans med äganderätten och med lokal acceptans. En förstärkt ersättning till markägare och berörda kommuner är därför nödvändig.

Internationellt finns goda exempel. I Finland tillfaller en betydligt större andel av mineralvärdet markägare och lokalsamhällen. I Kanada och Norge används intäkterna för att stärka kommunernas ekonomi och skapa långsiktiga jobb. Sverige riskerar att halka efter om vi inte moderniserar vår lagstiftning.

Jag föreslår att minerallagen utreds för att passa in i vår tid, och att ersättningen höjs till minst 2 procent av bruttointäkterna, där en del går till kommuner och regioner som direkt påverkas av verksamheten. Detta skulle skapa incitament för lokalt stöd, stärka den kommunala ekonomin och öka legitimiteten för fortsatt mineralutvinning i Sverige, samtidigt som det skulle värna ett attraktivt investeringsklimat. Reglerna behöver vara långsiktiga, förutsägbara och konkurrenskraftiga för att locka investeringar.

Det är avgörande för Sverige att mineralutvinningen utvecklas. Men det är lika avgörande att resurserna kommer hela landet till del, inte bara staten och internationella bolag. En moderniserad ersättningsmodell är därför nödvändig för en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig mineralpolitik som gynnar svenska intressen.

Ann-Sofie Alm (M)